

Tagasiside Euroopa Parlamendi märkustele, mis on esitatud parlamendi resolutsioonis Euroopa Keskpanga 2016. aasta aruande kohta

EKP asepresident esitles EKP 2016. aasta aruannet 10. aprillil 2017 Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoni eriistungil.¹ 2018. aasta 5. veebruaril osales EKP president Euroopa Parlamendi täiskogu istungil, kus EKP aastaaruanne arutati.² Järgmisel päeval võttis täiskogu vastu resolutsiooni Euroopa Keskpanga 2016. aasta aruande kohta (edaspidi „resolutsioon”).³

Seoses EKP 2017. aasta aruande edastamisega Euroopa Parlamendile esitab EKP oma tagasiside Euroopa Parlamendi resolutsioonis toodud märkuste kohta.⁴ Tagasiside avalikustatakse vastavalt tavadele, mis algatati 2016. aastal vastusena Euroopa Parlamendi taotlusele.⁵ See on näide EKP pühendumusest aruandekohustuse täitmisele suuremal määral, kui aluslepingus ette nähtud.

1 EKP rahapoliitika

1.1 EKP meetmete tõhusus ja nende kõrvalmõjud

EKP rahapoliitiliste meetmete tõhusust, nende mõju euroala rahastamistingimustele ja nende kõrvalmõjusid vaadeldakse resolutsiooni mitmes punktis (nt punktid 3, 11, 12, 15, 20, 22, 23 ja 25).

EKP on seisukohal, et tema võetud rahapoliitilised meetmed on aidanud märkimisväärselt parandada ettevõtete ja kodumajapidamiste rahastamistingimusi ning toetanud majanduskasvu ja inflatsiooni kiirenemist. Kõigi ajavahemikus 2014. aasta keskpaigast kuni 2017. aasta oktoobrini võetud

¹ Vt <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Vt <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ Vastu võetud resolutsiooni tekst on kättesaadav Euroopa Parlamendi veebilehel aadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0025+0+DOC+XML+V0//ET&language=ET>.

⁴ Tagasiside ei hõlma küsimusi, mis on tõstatatud Euroopa Parlamendi resolutsioonis pangandusliidu kohta. Neid teemasid käsitletakse EKP järelevalveülesannete täitmist käsitlevas aastaaruandes (<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.et.html>). Tagasiside pangandusliitu käsitleva resolutsiooni kohta avaldatakse edaspidi käesoleva aasta jooksul.

⁵ Vt punkt 23 Euroopa Parlamendi 25. veebruari 2016. aasta resolutsioonis Euroopa Keskpanga 2014. aasta aruande kohta, mis on kättesaadav aadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//ET>.

rahapoliitiliste meetmete kogumõju euroala majanduskasvule ja inflatsioonile ulatub aastatel 2016–2020 hinnanguliselt ligikaudu 1,9 protsendipunkti. Rahapoliitika ülekandekanalid on toimunud hästi, tagades tingimused, mis võimaldavad inflatsioonimääradel püsivalt taastuda allpool 2% taset, ent selle lähedal.

Ehkki resolutsioonis osutatakse piisava laenupakkumise puudumisele, lubavad olemasolevad andmed arvata, et EKP rahapoliitilised meetmed on aidanud laiemal määral leevendada rahastamistingimusi ning toetada laenupakkumist ettevõtetele ja kodumajapidamistele. Hiljutised andmed näitavad, et laenukasvu järkjärguline elavnemine jätkub. Nii mittefinantsettevõtetele kui ka kodumajapidamistele antavate laenude kasv on alates 2014. aasta keskepaigast märkimisväärselt hoogustunud (rohkem kui 6 protsendipunkti mittefinantsettevõtete puhul ja ligikaudu 3 protsendipunkti kodumajapidamiste puhul), kajastades EKP rahapoliitiliste meetmete mõju ülekandumist. Euroala pankade laenutegevuse uuringu kohaselt on ettevõtete laenuõudlus 2015. aastast alates märgatavalt suurenenud ja soodustab endiselt laenukasvu järkjärgulist taastumist.⁶

Kuna resolutsioonis rõhutatakse rahastamise kättesaadavuse paranemist väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete puhul, tuleb märkida, et alates krediitileevenduspaketi vastuvõtmisest 2014. aasta juunis näib baasintressimäärade mõju ulatuslikum ülekandumine olevat olnud iseäranis kasulik nimetatud ettevõtetele. Värskeim küsitlus euroala ettevõtete juurdepääsu kohta rahastamisele (ajavahemikus 2017. aasta aprillist 2017. aasta septembrini) kinnitab välisrahastamise kättesaadavuse jätkuvat paranemist väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks, arvestades pankade suuremat laenuandmisvalmidust ja majanduse soodsamat väljavaadet, muu hulgas ka kriisist enam puudutatud riikides. Struktuurilistele erinevustele vaatamata alanesid väga väikeste pangalaenude (mis on väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete laenude lähendiks) intressimäärad 2014. aasta juuni algusest kuni 2018. aasta jaanuari lõpuni 199 baaspunkti võrra, samal ajal kui suuremate laenude intressimäärad langesid 97 baaspunkti võrra.

EKP jälgib oma erakorraliste rahapoliitiliste meetmete kõrvalmõjusid ja esitab selle kohta sageli teavet. Ühtlasi võtab EKP kõrvalmõjusid arvesse oma rahapoliitika kujundamisel sedamööda, kuidas need mõjutavad põhieesmärgi ehk hinnastabiilsuse saavutamist. Kokkuvõttes peaksid kõrvalmõjud olema senini piiratud. Näiteks ei saa täheldada laiapõhjalist tõusu euroala varade hindamisel. Laenude mõõdukas areng toetab hinnangut, et ülemäära kiire laenukasvu ja varahindade kõrvalekalle oht on praegu väike. Samal ajal tuleb aga uute eluasemelaenude kiire arengu taustal hoolikalt jälgida pangalaenude suundumusi, eelkõige riikides, kus eluasemehinnad tõusevad jõuliselt ja väärtuse hinnangud ületavad põhinäitajaid. Kui rahapoliitikast tulenevad kõrvalmõjud muutuvad murettekitavaks, tuleks eelkõige võtta meetmeid teistes poliitikavaldkondades, välja

⁶ Seoses rahapoliitikas esinevate kõrvalekalletega, mis ilmnevad laia ja kitsa rahaagregaadi kasvumäärade lahknevuses, võib täheldada M3 jõulist kasvu alates varaostukava väljakuulutamisest. Nagu resolutsioonis toonitatakse, on M3 kasvu tõepoolest mõjutanud selle kõige likviidsemad komponendid, arvestades likviidsete hoiuste hoidmise madalat alternatiivkulu olukorras, kus intressimäärad on väga madalad ja tulukõver lauge.

arvatud juhul, kui kõrvalmõjud võiksid avaldada mõju euroala hinnastabiilsuse saavutamisele. Kui näiteks teatud sektorites/riikides realiseeruvad varahindade mulliga seotud riskid, tuleks võtta suunatud makrotasandi usaldatavusmeetmeid, nagu mõnes riigis on juba tehtud. Ühtlasi tuleb märkida, et majanduskasvu taastumist ja hinnastabiilsust toetades annab rahapoliitika olulise panuse tarbijate, ettevõtete ja finantsasutuste vastupanuvõime tugevdamisse.

Seoses resolutsioonis väljendatud murega, et lauge tuluköver võib pärssida pangandussüsteemi stabiilsust ja kasumlikkust, tuleb märkida, et siiani näib EKP rahapoliitiliste meetmete mõju olevat vaoshoitud. Lauge tuluköveraga ja hoiuste intressimäärade langusjäikusega seotud madalamaid netointressimarginaale tasakaalustab kokkuvõttes majanduse väljavaate paranemine, mis avaldab positiivset mõju laenuvaliteedile (ja seega pankade eraldiste moodustamise kuludele) ning laenumahule. Kuigi tsüklilised probleemid on vähehaaval lahenemas, püsib pankade kasumlikkus siiski suhteliselt tagasihoidlik. See kajastab struktuurseid tegureid, sealhulgas madalat kulutõhusust, vähest tulu tootmist ja mitmekesistamist ning viivislaenude suurt osakaalu (mõnes riigis).

EKP on kriisist tingitud rahapoliitilisi meetmeid aja jooksul muutnud, et tegeleda euroala ees seisvate probleemidega. Praegu rakendab EKP rahapoliitikat mitmemõõtmeliselt nii korraliste kui ka täiendavate erakorraliste meetmete kaudu. Viimased hõlmavad suunatud pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone (TLTRO), negatiivseid intressimäärasid, ulatuslikku varaostukava ning eelkommunikatsiooni intressimäärade ja varaostukava kohta. EKP rahapoliitika raamistik tugineb mitmekesistele teoreetilistele aluspõhimõtetele. EKP otsustusprotsessi toetavad arvukad analüüsivahendid, mis on välja töötatud nii EKPs kui ka sageli tihedas koostöös riikide keskpankadega erinevate eurosüsteemi töögruppide raames. Neid vahendeid käsitletakse mitmesugustes väljaannetes, sealhulgas majandusülevaates, EKP veebilehe rubriigis „Suunaviidad”, üldtoimetistes, teadustoimetistes, uuringuaruannetes ja EKP juhatuse liikmete kõnedes. Peale selle osaleb EKP aktiivselt aruteludes, mida peetakse teiste riikide keskpankadega tihedas koostöös akadeemiliste ringkondadega ning kus käsitletakse keskpanga poliitikaraamistikku puudutavaid ideid ja kohandusi. Sellest annavad tunnistust EKP korraldatavad arvukad seminarid ja konverentsid. EKP jätkab oma teoreetilise raamistiku muutuste dokumenteerimist ja avalikkuse asjakohast teavitamist kõigi nende kanalite kaudu.

1.2 Ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava ja rahapoliitika rakendamine

Resolutsiooni punktides 28 ja 29 puudutatakse eelkõige ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava. Muid rahapoliitika rakendamisega seotud teemasid käsitletakse punktides 5, 6, 38 ja 47.

Ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava soodustas euroalal mittefinantsettevõtete võlakirjade emiteerimist, mida ei tasakaalustanud pangalaenude voo vähenemine mittefinantsettevõtete sektorisse. Seda

kinnitavad pankade laenugevuse uuringu tulemused, mille kohaselt nende euroala pankade netoosakaal, kes väitsid, et turupõhiste laenuvahenditega rahastamine on mõjutanud keskmiselt negatiivselt mittefinantsettevõtete sektori laenuõudlust, oli ajavahemikul 2016. aasta teisest kvartalist kuni 2017. aasta neljanda kvartalini vähem negatiivne võrreldes 2016. aasta märtsiga, mil ostukava välja kuulutati. Ühtlasi on mõningaid märke, et ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava võib olla kaudselt soodustanud mittefinantsettevõtteid, kellel on vähene või puudulik juurdepääs võlakirjaturgudele. Mõned ettevõtted, kelle võlakirjad on eurosüsteemi ostukava jaoks kõlblikud, on tõepoolest eemaldunud pangalaenu kaudu rahastamisest, vabastades mõningal määral pankade bilansimahtu väiksemate ettevõtete laenuõudluse täitmiseks. Lisaks on viimased küsitlused ettevõtete juurdepääsu kohta rahastamisele näidanud, et väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääs välisrahastamisele on pidevalt paranenud, kinnitades alates 2014. aastast täheldatavat suundumust (selle aja jooksul on võetud erinevaid mittestandardseid rahapoliitilisi meetmeid). Väga väikeste laenu netovood mittefinantsettevõtetele (mis on väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete laenu lähendiks) on alates 2014. aastast pidevalt suurenenud, kinnitades ettevõtete juurdepääsu rahastamisele käsitleva küsitluse tulemusi.

Seoses resolutsiooniga EKP-le tehtud ettepanekutega täieliku läbipaistvuse tagamise kohta ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava eri aspektide puhul tuleb mainida, et EKP avaldab hulgaliselt varaostukava puudutavat teavet. EKP avaldab iga nädal ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava raames omandatud varade koondandmed, sealhulgas ühtse väärtpaberite loetelu koos vastavate võlakirju hoidvate keskpankadega.⁷ Peale selle on EKP majandusülevaates avaldatud kaks infokasti, mis annavad täiendavat teavet ostukava toimimise ja selle raames omandatud varade kohta. Selleks et suurendada läbipaistvust ja tõsta üldsuse teadlikkust ostukavast, hakkas EKP 2017. aasta oktoobris avaldama (poolaasta kaupa) andmeid ostukava raames omandatud varade jaotuse kohta sektorite, reitingute ja riigiriskide lõikes võrreldes kõigi kõlblike võlakirjadega turul. 2017. aasta novembris hakkas EKP avaldama andmeid ostukava varasemate igakuiste tagasivõtmiste ja eeloleva kaheteistkümneme eeldatavate tagasivõtmiste kohta. Neid andmeid ajakohastatakse kord kuus. Asjakohane teave ettevõtlussektori väärtpaberite ostukava rakendamise kohta on kättesaadav EKP veebilehel.⁸

Ehkki EKP on pühendunud läbipaistvuse tagamisele varaostukava rakendamisel, pärsiks üksikute varade andmete avaldamine kava tulemuslikkust EKP hinnastabiilsuse mandaadi täitmise toetamisel.

Kahepoolsete ettevõttepõhiste andmete avaldamine võimaldaks turuosalistel kasutada seda teavet enda huvides, näiteks ennetades eurosüsteemi oste ja juhtides tahtlikult turuhindu suunas, mis kahjustaks ostukava ja seega ka suure osa EKP nõukogu võetavate mittestandardsete rahapoliitiliste meetmete tulemuslikkust. Andmete avaldamine väärtpaberite kaupa isegi tagantjärele võib vähendada paindlikkust ja seega ka varaostukava tulemuslikkust. EKP nõukogu võib edaspidi

⁷ Vt <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

⁸ Vt <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

kaaluda, kas pärast varaostukava netoostude etapi lõppemist võiks suurendada ostukava läbipaistvust.

Seoses resolutsioonis väljendatud murega tagatisena esitatavate mittekaubeldavate väärtpaberite ja varaga tagatud väärtpaberite hulga pärast tuleb märkida, et eurosüsteem on oma laenuoperatsioonide tagatisena alati aktsepteerinud väga erinevat liiki tagatise, et tagada rahapoliitika tõhus ja tulemuslik rakendamine. Kõlblike tagatiste mitmekesisus aitab rahapoliitikat ellu viia sujuvalt ja tulemuslikult. Eurosüsteemis on kehtestatud üksikasjalikud nõuded tagatiseks olevate varade kasutamise ja kõlblikkuse ning tagatise suhtes kohaldatavate riskiohjemeetmete kohta. Need nõuded ja meetmed on avalikult kättesaadavad ja EKP avaldab iga päev tagatisena kõlblike turustatavate varade loetelu. See aitab luua selgust ja tagab võrdsed võimalused. Selleks et toime tulla eri varaliikidega seotud riskidega (krediidi-, turu- ja likviidsusrisk), hõlmavad eurosüsteemi nõuded ja riskiohjemeetmed krediitkvaliteedi miinimumnõudeid ja turuväärtuse diferentseeritud allahindlusi, milles võetakse arvesse eri varaliikidega seotud riske kategooriate (allahindluse kategooriad), järelejäänud tähtaegade ja krediitkvaliteedi järgi. Seetõttu ei valmista teatud varaliikide sagedasem kasutamine eurosüsteemile iseenesest muret. Riskiohje- ja hindamisraamistikud on samuti avaldatud EKP veebilehel.⁹

Seoses resolutsioonis korduvalt väljendatud murega TARGET2 kohta tuleb märkida, et EKP analüüside kohaselt kajastavad TARGETi saldode muutused peamiselt varaostukava kontekstis tekkivaid likviidsusvooge ja ei anna tunnistust taas ilmnevatest pingetest finantsturgudel. Nagu on selgitatud mitmel korral Euroopa Parlamendi ees¹⁰ ja erinevates EKP väljaannetes¹¹, tekitab nende tehingute arveldamine piiriüleseid makseid ja muutusi TARGETi saldodel, samal ajal kui hilisem portfelli restruktureerimine võib avaldada asjaomastele saldodele täiendavat mõju.

Tuleb meenutada, et erakorralise likviidsusabi andmine on praegu riikide ülesanne, mida viivad läbi riikide keskpangad. 17. mail 2017. aastal tehtud erakorralise likviidsusabi kokkulepe annab EKP nõukogule vajaliku teabe, et pädevalt täita talle Euroopa Keskpangade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikliga 14.4 määratud ülesandeid, st hinnata, kas erakorralise likviidsusabi pakkumine segab EKPSi eesmärkide ja ülesannete täitmist. Tegelikult annab likviidsusabi riigi keskpank või ka mitu keskpanka koostöös, kui tegemist on

⁹ Suunis EKP/2014/60 eurosüsteemi rahapoliitika raamistiku rakendamise kohta ja suunis EKP/2015/35 eurosüsteemi rahapoliitika raamistiku rakendamisel kohaldatavate turuväärtuse allahindluste kohta. Eurosüsteemi tagatiste hindamise ja riskiohje raamistikke kirjeldatakse ka EKP 2015. aasta väljaandes „The financial risk management of the Eurosystem’s monetary policy operations“.

¹⁰ Vt muu hulgas Euroopa Komisjoni majandus- ja rahanduskomisjonis 20. novembril 2017 toimunud korralisel kuulamisel esitatud märkusi (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

¹¹ Vt majandusülevaate infokast „The ECB’s asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond“ (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), majandusülevaate infokast „TARGET balances and the asset purchase programme“ (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) ja üldtoimetis „The Eurosystem’s asset purchase programme and TARGET balances“ (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

piiriüleste pangagruppidega. Seoses resolutsioonis toodud soovitusel, et erakorralise likviidsusabi pakkumist tuleks veelgi täpsustada, tuleb märkida, et erakorralise likviidsusabi kokkuleppes kasutatava mõistega „finantsasutused” soovitakse hõlmata potentsiaalsete abisaajate laia hulka. See ei vasta määruse (EL) nr 575/2013 (kapitalinõuete määrus) artikli 4 lõikes 26 toodud „finantseerimisasutuse” määratlusele. Siinjuures võetakse arvesse asjaolu, et erakorralise likviidsusabi eesmärk on ühtlasi toetada finantsstabiilsust. Seega võib kokkuleppes kasutatud mõiste olla laiem euroala riikides asutatud krediidasutustest.

2 Pangandusliit ja muud Euroopa finantsarhitektuuriga seotud küsimused

Ehkki resolutsiooni eesmärk ei olnud käsitleda peamiselt EKP järelevalveülesannetega seotud teemasid, puudutavad punktid 4, 23, 26, 27, 31, 32, 33 ja 39 mitmeid küsimusi pangandusliidu ja kapitaliturgude liidu kohta.

EKP toetab kõiki jõupingutusi viia lõpule pangandusliidu loomine ja tugevdada seeläbi ka euroala finantssektori vastupanuvõimet.

Rangemate usaldatavusnõuete ja järelevalve ning eelkõige pangandusliidu loomise toel on Euroopa pangandussektori olukord viimase paari aasta jooksul paranenud. Vaatamata konkreetsetele dividendimaksetele on euroala pangad suurendanud oma esimese taseme omavahendite suhtarvu 11,6%-lt 2014. aasta neljandas kvartalis 13,6%-le 2016. aasta neljandas kvartalis.¹² Pangandusliidu arhitektuur ei ole siiski veel lõpuni välja kujundatud. Praegusi soodsaid majandustingimusi tuleks kasutada selle töö lõpuleviimiseks, tagades ühtlasi valmisoleku tõsiseimateks kriisideks. EKP tunneb heameelt selle üle, et resolutsioonis kinnitatakse Euroopa hoiuste tagamise skeemi olulisust. Euroopa hoiuste tagamise skeem on pangandusliidu kolmas samm ja otsustava tähtsusega element majandus- ja rahaliidu vastupanuvõime toetamisel. EKP on seisukohal, et pangandusliit peaks liikuma võimalikult kiiresti hoiuste tagamise skeemi täieliku ühiskasutuse suunas. Riske on märkimisväärselt vähendatud, mis on aidanud läbirääkimistel liikuda skeemi esimesse etappi ja rajanud teed kokkuleppe saavutamiseks selles, milliseks hoiuste tagamise skeem peaks püsivalt kujunema. See ei tähenda, et on kadunud vajadus täiendavate kvalitatiivsete riski vähendamise meetmete võtmiseks täielikult toimivate hoiuste tagamise skeemile üleminekul.

Nagu järelevalvenõukogu esimees asjakohastel avalikel kuulamistel rõhutas, oli viivislaene käsitlevate EKP suuniste lisa kavandi eesmärk selgitada järelevalveootusi, millest lähtutakse krediidasutustepõhises järelevalvelases dialoogis järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames.

Meetmete automaatne kohaldamine ei ole kunagi olnud eesmärgiks. Lisa vaadati hoolikalt läbi, võttes arvesse avaliku konsultatsiooni ajal saadud märkusi. Ühtlasi

¹² Tuginedes 103-le olulisele krediidasutusele, kes esitasid andmed riskiga kaalutud vara (COREPi kaudu) ja koguvara (FINREPi kaudu) kohta kõigil ajavahemikel alates 2014. aasta neljandast kvartalist kuni 2017. aasta teise kvartalini.

võeti täielikult arvesse Euroopa Parlamendi liikmete tõstatatud õiguslikke küsimusi. Lisa lõplik versioon avaldati 15. märtsil 2018.¹³

Seoses stressitestidega märgitakse resolutsioonis, et need nõuavad laiahaardelisust, meetodika asjakohasust ja stabiilsust, mis on kooskõlas EKP seisukohaga. Siinjuures on oluline rõhutada ka sihipäraste riskipõhiste analüüside tähtsust, mis täiendavad põhjalikke, ulatuslikke järelevalvealaseid stressiteste viisil, mis on ühtviisi paindlik ja tõhus nii järelevalveasutuste kui ka pankade seisukohalt. Hiljutistest stressitestimise meetodite valdkonna projektidest, mille EKP on läbi viinud koos teiste Euroopa ja riikide asutustega, võib välja tuua 2018. aasta ELi-ülese stressitesti meetodite kohandamise uuele raamatupidamisraamistikule IFRS 9 ja modelleerimisnõuete täiendamise muu tulu (v.a intressitulu) arvestamiseks. Stressitesti meetodite selline kohandamine on oluline, et kajastada turgude ja regulatiivse keskkonna arengut ning tagada, et stressitesti on edaspidigi tõhusad järelevalvealased vahendid. Ühtlasi tuleb märkida, et 2017. aastal viis EKP stressitesti raames läbi pangaportfelli intressiriski tundlikkusanalüüsi.

EKP nõustub resolutsioonis toodud üleskutsega kapitaliturgude liit õigel ajal ja täielikult lõpule viia ning rakendada. Nagu on selgitatud EKP vastuses Euroopa Komisjoni konsultatsioonile kapitaliturgude liidu 2017. aasta vahearuande kohta¹⁴, on EKP väljendanud suurt toetust kapitaliturgude liidu projektile alates selle käivitamisest. Seoses sellega tuleb võtta täiendavaid meetmeid näiteks maksejõuetusraamistike ühtlustamise, maksude ja äriühinguõiguse valdkondades, et kõrvaldada finantslõimumise piiriüleised takistused. Võlgade sissenõudmise menetlused peaksid muutuma kiiremaks ja vähem kulukaks. Ühtlasi tuleks turupõhisele rahastamisele juurdepääsu lihtsustamiseks võetavatele meetmetele lisaks võtta muid meetmeid, mis on suunatud ettevõtetele, kes sõltuvad pankadepoolsest rahastamisest. Kapitaliturgude liit vajab märkimisväärset ambitsioonikust, mida peavad üles näitama ka liikmesriigid, kes peavad olema valmis tegelema õigus- ja muude tõkete kõrvaldamisega kapitali piiriülesel liikumisel. Seega tuleb kõigil sidusrühmadel suurendada jõupingutusi, et saavutada kapitaliturgude liit.

Ühendkuningriigi ELi lahkumise tagajärgede osas tuleb märkida, et ehkki EKP ei osale läbirääkimistel, jälgib ta tähelepanelikult kõiki asjakohaseid suundumusi, eelkõige sel määral, mil need võivad mõjutada rahapoliitika ülekandumist, finantsstabiilsust, pangandusjärelevalvet või maksesüsteemide tõrgeteta toimimist. EKP eeldab, et pangad valmistuvad võimalikeks eriolukordadeks, sealhulgas stsenaariumiks, et kokkulepet ei saavutata, mille tagajärjeks on ilma üleminekuperioodita n-ö karm Brexit. EKP on teatanud ELis tegevust alustada soovivatele pankadele, kui kaua võtab järelevalveasutustel aega tegevusloataotluste läbivaatamine. Euroalale ümber asuda (või seal tegevust laiendada) soovitel pankadel, kes vajavad oma (laiendatud) Brexitijärgseks tegevuseks luba, tuleb esitada EKP-le ja riikide järelevalveasutustele

¹³ https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.et.pdf.

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf.

tegevusloataotlused võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt 2018. aasta teiseks kvartaliks. Hiljem esitatud taotluste puhul ei ole võimalik kindlustada nende töötlemist enne 2019. aasta aprilli. Pankade ülesanne on tagada, et kõik nende tegevuseks vajalikud tegevusloataotlused oleksid esitatud õigel ajal. Nagu on selgitatud EKP pangandusjärelevalve veebilehel avaldatud korduma kippuvates küsimustes, võivad EKP ja riiklikud pädevad asutused lubada pankadele pikemat ettevalmistusaega teatud järelevalveootuste täitmiseks. Kui aga Ühendkuningriigiga sõlmitava väljaastumislepingu raames nähakse ette üleminekuperioodi, peaksid pangad kasutama seda aega Brexitiga seotud tegevuskavade rakendamiseks ja ühtse järelevalvemehhanismi järelevalveootuste täitmiseks.

3 Turuinfrastruktuuride ja maksesüsteemidega seotud teemad

Punktis 34 käsitletakse EKP soovitus muuta EKPSi ja EKP põhikirja artiklit 22 ja punktis 39 käsitletakse komisjoni ettepanekut muuta Euroopa turu infrastruktuuri määrust. Resolutsiooni punktides 35 ja 37 puudutatakse mitut maksetega seotud aspekti.

EKP tunneb heameelt Euroopa Parlamendis toimuva arutelu üle EKP soovituse kohta muuta EKPSi ja EKP põhikirja artiklit 22. Nagu president Draghi majandus- ja rahanduskomisjonis 26. veebruaril 2018 toimunud kuulamisel¹⁵ toonitas, peavad EKP-l olema vajalikud vahendid, et tegeleda riskidega mõnes valdkonnas, mis on tähtsad ühtse rahapoliitika elluviimise ja maksesüsteemide tõrgeteta toimimise seisukohalt. EKP on vajaduse korral valmis andma parlamendis toimuvate arutelude käigus lisaselgitusi.

EKP nõustub täielikult Euroopa Parlamendi arvamusega, et on vaja tõhustada kolmandate riikide kesksete vastaspoolte tunnustamist, eelkõige seoses eurodes vääringustatud kliiringutegevusega. ELi vääringuid emiteerivad keskpangad, sealhulgas eurosüsteemi keskpangad, peaksid olema sellesse projekti täielikult kaasatud, et jälgida ja kontrollida riske, mida kesksed vastaspoolde võivad põhjustada rahapoliitika ülekandumisele ja maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele. EKP rõhutab oluliste ELi õigusaktide (nagu Euroopa turu infrastruktuuri määrus II) vastuvõtmise lõpuleviimise tähtsust piisavalt varakult enne Brexiti, et olla valmis võimalikeks eriolukordadeks, sealhulgas kokkuleppe mittedaavutamise stsenaariumiks.

EKP nõustub arvamusega, mille kohaselt tuleb uurida keskpanga e-raha või nn e-baasraha asjakohasust ja mõju. Tihedalt seotud finantsturgude keskkonnas võib ühe keskpanga otsus emiteerida üldsusele keskpanga e-raha avaldada mõju ka piiriülel. Hoolimata EKP enda seisukohast keskpanga e-raha suhtes on seega oluline uurida e-baasraha olemust, selle emiteerimise võimalikke põhjuseid ning potentsiaalseid tagajärgi euromaksete keskkonnale, pangandussektorile, aga ka finantsstabiilsusele ja rahapoliitika tõrgeteta elluviimisele.

¹⁵ Vt https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

Liikmesriigid on EKPga korduvalt konsulteerinud seoses sularahamaksetele piirangute kehtestamisega või nende vähendamisega. Lisaks jaetehingutele on konsultatsioonid hõlmanud ka piiranguid eraisikutevahelistele tehingutele.

Euroala kodanike jaoks on euro ainus seaduslik füüsiline maksevahend, mis võimaldab maksete kohest arveldamist ja on tagatud keskpankade (kui õiguslikult volitatud emitentide) poolt. Seda asjaolu ja sularahamaksete väga suurt osakaalu silmas pidades peaksid riigid, kes kaaluvad täiendavate piirangute kehtestamist sularahamaksetele, hoolikalt hindama taoliste meetmete mõju ning nende asjakohasust ja tõhusust soovitud eesmärkide saavutamisel. Seoses resolutsioonis toodud soovitusel väljastada Karl Suure mälestuspangatähed, mis oleksid samuti seaduslikud maksevahendid, peab EKP asjakohaseks teha Euroopa Komisjonile ettepanek (arvestades tema kooskõlastajarolli euromüntide küsimuses) kaaluda võimalust 19 euroala riigil ühiselt emitteerida Karl Suure portreed kujutav mälestusmünt. Lisaks mälestusmüntidele, mida emitteerib iga riik eraldi, on ühiselt välja antud mälestusmüntede kasutatud mitme olulise ajaloolise tähtsusega üleeuroopalise sündmuse tähistamiseks.¹⁶

4 Institutsioonilised küsimused

Resolutsiooni punktides 1, 2, 41–46 ja 48 käsitletakse mitmeid EKP institutsioonilise korralduse ja toimimisega seotud aspekte.

EKP nõustub resolutsioonis tõstatatud vajadusega säilitada EKP sõltumatus, tagades samal ajal oma tegevusega seotud aruandekohustuse piisav täitmine.

Sõltumatus ja aruandekohustus on ühe mündi kaks külge.¹⁷ Resolutsioonis hinnatakse positiivselt praegust aruandluskorda Euroopa Parlamendi ja EKP vahel. Ehkki resolutsioonis kutsutakse üles parandama seisukohtade vahetamist EKPga, tõhustades rõhuasetust, interaktiivsust ja asjakohasust, tuntakse heameelt praeguse korra üle, mis hõlmab kord kvartalis toimuvaid kuulamisi EKP presidendiga, täiendavaid kohtumisi juhatuse liikmetega ja EKP kirjalikke vastuseid. Ühtlasi ilmneb, et EKP täidab üldist soovitusi suurendada läbipaistvusalaseid pingutusi, arvestades resolutsioonis avaldatud tunnustust EKP hiljutistele algatustele selle eesmärgi saavutamisel.

Resolutsioonis esitatud üleskutset tagada EKP siseauditi komitee liikmete sõltumatus tuleb vaadata koos EKP hiljutise selleteemalise otsusega.

2. novembril 2017 kiitis EKP nõukogu heaks auditikomitee läbivaadatud volituse, muutes liikmete valiku kriteeriume nii, et need kajastaksid EKP laienenud ülesandeid ja võimaldaksid vähendada keskpanganduskeskset esindatust välisliikmete puhul. Nagu eelmises versioonis, on ka läbivaadatud volituses selgesõnaliselt sätestatud komitee liikmete sõltumatuse nõue. Kokkuvõttes kaalub EKP ülesannete,

¹⁶ 2007. aastal Rooma lepingu 50. aastapäeva, 2009. aastal majandus- ja rahaliidu 10. aastapäeva, 2012. aastal europangatähtede ja -müntide kasutuselevõtu 10. aastapäeva ja 2015. aastal Euroopa Liidu lipu 30. aastapäeva puhul.

¹⁷ Vt ka Benoît Cœuré kõne, märts 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html) ja Yves Mersch'i kõne, september 2017 (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

tegevusprotsesside ja -menetluste põhjalikust tundmisest saadav kasu täielikult üles võimalikud kahtlused sõltumatuse suhtes, seda eelkõige poliitika- ja tegevusraamistike adekvaatsuse hindamisel ja seonduvate riskide analüüsimisel. Tegelikult on auditikomitee tänu oma liikmete suurele kogemusele, nende positsioonile ja usalduslikule suhtele EKP nõukoguga olnud mitmel korral peamiseks liikumapanevaks jõuks EKP üldjuhtimisraamistiku parandamisel.

Seoses resolutsioonis esitatud nõudega, et eetikakomitee eesistujaks ei oleks EKP endine president või endine nõukogu liige, märgib EKP, et tal ei ole kahtlusi eetikakomitee praeguse esimehe sobivuse suhtes. Asjaolu, et isik on olnud EKP nõukogu liige, ei saa pidada teguriks, mis võib kahjustada eetikakomitee liikme ülesannete objektiivset ja erapooletut täitmist. Tegelikult osutus endise presidendi positsioon ja sellest tulenev mõju eetikakomitee eesistujaks olemisel iseäranis kasulikuks olukordades, mil eetikakomiteel tuli suhelda riikide ametiasutustega. Kui endine president on valmis vastu võtma taolise komitee eesistuja ülesande, saadab see lisaks jõulise sõnumi kõigile EKP töötajatele, et eetilist käitumist võetakst tõsiselt juhtimise kõrgeimal tasandil.

Ehkki resolutsioonis rõhutatakse, et EKP juhatuse liikmed peaksid põhimõtteliselt hoiduma olemast samaaegselt liikmed foorumites, kuhu kuuluvad EKP järelevalve alla kuuluvate pankade juhid, nenditakse samal ajal, et see on võimalik, kui selline liikmelisus on maailma tasemel väljakujunenud tava ja EKP osaleb koos teiste keskpankadega. On oluline arvestada, et EKP volituste asjakohaseks täitmiseks peavad tema poliitikakujundajad olema kursis üleilmse majandus- ja finantskeskkonna arenguga. Selleks peavad EKP ja juhatuse liikmed korrapärast dialoogi arvukate sidusrühmadega ja paljude foorumitega, mille liikmeteks on mõistagi ka EKP järelevalve alla kuuluvad pangad. Sellised kohtumised toimuvad selgelt järelevalvealasest kontekstist väljaspool ja juhatuse liikmed järgivad täielikult EKP juhtimisraamistiku tugevaid kaitsemeetmeid, sealhulgas EKP nõukogu ja juhatuse liikmete tegevusjuhiseid, juhatuse liikmete avalike suhete aluspõhimõtteid ning ametisaladuse pidamise ja sõltumatuse nõudeid.

Seoses resolutsioonis esitatud üleskutsega võtta vastu selge ja avalik rikkumistest teatamise poliitika tuleb märkida, et see on kooskõlas EKP juba käimasoleva tööga. Rikkumistest teavitamise raamistiku tõhustamine on üks EKP strateegilisi prioriteete ja tegevuseesmäärke aastatel 2018–2020. Töö selles valdkonnas on tegelikult juba alanud.

EKP töötajate töölevõtupoliitikat puudutava märkuse kohta soovib EKP rõhutada, et on alustanud arutelu töötajate esindajatega võimalike puuduste läbivaatamiseks ja nende käsitlemiseks. EKP on eelkõige viimase paari aasta jooksul koostöös töötajate esindajatega vähendanud märkimisväärselt ajutiste teenistujate osakaalu. Näiteks on erinevates EKP tegevusharudes loodud ligikaudu 170 kinnitatud ametikohta, mis asendavad ajutiste teenistujate lepinguid. Ühtlasi on EKP eesmärkide ja käimasoleva arendustööga kooskõlas ka resolutsioonis tehtud üleskutse tagada võrdne kohtlemine ja võrdsed võimalused kõigile EKP töötajatele ning tagada asutuses inimväärsed töötingimused.

Resolutsioonis kiidetakse heaks EKP algatused töötajate mitmete probleemide lahendamiseks, sealhulgas tugevdatud dialoogi kaudu töötajate esindajatega.

Siinjuures tuleb meenutada, et 2015. aastal töötajate seas tehtud küsitlus näitas EKP töötajate suurt kaasatust ning seda, et inimesed tunnevad uhkust EKP heaks töötades ja soovivad anda endast parimat. Samal ajal osutas küsitlus mitmele puudusele – karjääri- ja tulemuslikkuse juhtimise, töökoormuse, tööpingete ja tööst tingitud stressi, avatuse ning õigluse valdkondades –, mille suhtes on võetud olulisi meetmeid peamiselt koostöös töötajate esindajatega. Ühtlasi rõhutab EKP, et on 2018. aastal korraldanud uue küsitluse hindamiseks, kas need algatused liiguvad soovitud suunas. Küsitlus on nüüdseks lõppenud. Peatselt analüüsitakse selle tulemusi ja koostatakse tegevuskavad ilmnenud probleemide lahendamiseks. Peale selle soovib EKP märkida, et on teinud tihedat ja konstruktiivset koostööd personalikomiteega ühise töökava koostamisel, milles keskendutakse mitmele prioriteetsele valdkonnale.